

ЭРЕАК ЧОНЫШТЫНА УЛАТ, МИКЛАЙ КАЗАКОВ!

Николай Иванович Казаков, марий калыкын йоратыме поэтше, ила гын, кызыт 101 ияш лишеш ыле. Тудо 1918 ий 15 январьыште Күчкыкнер ялыште почын. Морко велым таклан огыл талант памаш маныт. Чынже денак, тышеч мынар шуко уста поэт ден писатель лектыныт. Нунылан мастарлыкым, вий-куатым ала гүжлен шогчшо чодыраже, ала шоргыктен йогышо ший вудан памашыже-влак пуат. Кеч-могай писательым, кеч-могай поэтым нал - чыланат пусо уш-акылан, шочмо кундемем, шочмо элым моктен мурышо, марий калык дене кугешныше улыт.

*"Мый ўмыр мучко возенам тыршен,
Кеч пыртак кодшо калыкем пелен"...*

Тыге возен Миклай Казаков ик почеламутыштожо. Каласыме шуэш поэт Семён Николаевын мутшо дене: "Илымына годым ме тудым шарнена, а мемнан шарнымаш вес тукмылан кодаш. Тугеже, кугу мутмастарна нигунамаст мемнан дечын ок ойырло. Тыгак лийже ыле".

25 январьыште Моркысо Янтемир лумеш тоштерыште Казаков лудмаш пайрем эртаралте. Тушко йоча-влак Морко кундемнын чыла луклаж гычак толыныт. Тиде конкурсым районштына улшо ныл тоштерын пашаенышт пырля эртараш кумылан лийыныт, а вержылан Морко тоштерым ойыренгыт.

Лудаш тўналме деч ончыч мый конкурсыш толшо йоча-влак дене мутланышым. Эгерсола тўн школын директоржо, тўналтыш классыште марий йылмым да литературым туныктышо, тыгак "Пампалче" литературно-драматический кружокым вудышо Н.Анисимова Ксения Григорьевам, Настя

классыште тунемше Анна Жиганова ден 4-ше класс гыч Анатолий Фёдоровым толаш кумылан ден. Нуно М.Казаковын "Кўслем колшытам" да "Мый Москваште каем" почеламутшо-влакым йонгалтараш ямдылалтыныт.

Конкурс тоштерын кум полемыштыже эртен да йоча-влак ийгот шот дене шелалтыныт: 7 гыч 12 ий марте, 12 гыч 16 ияш марте тўшкаште почеламутым лудыныт. Вес полемыште прозым лудшо-влак танасеныт. Йоча-влак, икте почеш весе лектын, жюри ончылно шке мастарлыкштым ончыкташ тыршенит. Изи ныга-влакым игече йўштылан кўра лудмашке ўжын

Андреев.

Проза номинацийыште 7 гыч 12 ияш коклаште 3-шо верыш Арын школ гыч Екатерина Николаева лектын, кокымшыш - Эгерсола школ гыч Анжелика Егорова, икымшыш - Коркатово лицей гыч Кирилл Ананьев.

12 гыч 16 ияш коклаште 3-шо верым Шенше школ гыч Карина Алексеева налын, кокымшыш - Морко 1-ше №-ан кыдалаш школ гыч Кристина Сергеева, икымшыш - Коркатово лицей гыч Ирина Петрова.

Сенгышыш лекше-влаклан М.Казаков фотосўретан дипломом кўчыктыныт. Кон-

кита "Йўштў кугыза" почеламутым йонгалтарыш. Тудо шкенжым йочасад гычак ончыкташ тўналын.

Але налаш Шўргыял школышто тунемше Леонид Андреевым. Тудо кызыт 8-ше классыште тунемеш, лудашыже 2-шо класс гычак тўналын. Марий йылмым да литературым туныктышо, "Марий сылнымат садвечыште" кружокым вудышо Е.В.Григорьеван вуйлатымыж почеш "Салтак омо" почеламутым моткоч мастарын лудын пуыш. Кў колшыштын гын, чыланат тудлан сай акым пуэныт. Галина Сошина Леонидым поснак палемдыш. Поэзий дене кужу жап кылым кучымеке, Леонид мут-влакым ик аршашыш кылдаш тунемын, "Лекайн лўмеш", "Морко кундем", "Кочаем", "Чапкўм шындем ачам лўмеш" почеламут-влакым возен, регион-влак коклаше конкурслаште 1-ше верым налын. "Кў лияш шонет? - йодмемлан, - "Ача-ава куш колтат, туш каем", - манын каласыш. Леонид почеламутым лудаш военный формо дене лектын - Совет армийын офицерже званий дене.

Конкурс жапыште лудшо-влакын чиемыштымаст Эскерышым. Мыланем Унчо гыч Ксения Фёдорован шымакш дене лекмыже пешак келшыш. Тудым ынде тўнямбалсе финн-угор тўнян шўдыржылан шотлаш лишеш. Миклай Казаков кызыт коклаштына лишеш гын, тыгай тўня шочмо дене мыняр почеламутым воза ыле.

Конкурс сайын эргыш, йоча-влак чолгалыкштым моштен ончыктышт. Янтемир лумеш тоштерыште олмыктымо пашам шуктымо деч вара тыгай кугу мероприятий икмыше гана эртаралтын. Тушто ынде вол-

Гурым туныктышо, тыгак Пампалче литературно-драматический кружокым вудышо Н.Анисимова Ксения Григорьевам, Настя Николаевам да Анжелика Егоровам конден. Удыр-влаклан марий тувырым Галина Сошина пуэн манын ойлышт. Нуно тыгай лудмашке 1-ше класс гычак коштыт, спектакльлаштат модыт, шуаралтыт.

Изиш ордыжтырак сылне марий тувыран удыр шинчалан вигак перныш. Тиде - Шордур школ гыч Илона Александрова, М.Казаковын "Уло корго тузем полеклем" почеламутшым конден. "Ынде тыгай лудмашке нылымше гана толынам, - мане яшката, мотор чурийвылышан удыр. Илышем умбакыже ала артист паша дене кылдем, - мане тудо. - Мемнам, Марина Бирюкова дене когыньнам, туныктышына В.И.Копеева конден. Марина "Германий гыч серыш" почеламутым ямдылен".

Волаксола кыдалаш школысо "Шонанпыл" сылнымут кружокым нигузеат ордыжеш кодаш ок лий. Ты школышто чучкыдынак пайрем сынан тыгай паша эртаралтеш. Тиде тагасымашке Р.З.Никитина 7-ше

лектын, жюри ончылно шке мастарлыкыштым ончыкташ тыршенит. Изи нюга-влакым игече йуштылан кора лудмашке ужын огытыл, лач йочасад гыч марий тувырым чиен толшо кок рвезе - Степан Владимиров ден Артём Антюшин конкурс деч посна рушла лудыныт. Рвезе-влакын лудаш йоратымышт вигак палдырныш. Нунын эше чылажат ончылно.

Лудмо конкурс мучашкат лишеме. Прономинацийыште тагасыше-влакын лудмыштым Александр Филатов ден районысо библиотек системым вуйлатыше Маргарита Семёнова иктешлышт. Теве эн сайын лудшо-влакын лудмыштат шергылте:

7 гыч 12 ияш марте коклаште 3-шо вер Арын школ гыч Виктор Николаевын, 2-шо вер Морко 1-ше №-ан школ гыч Изольда Яковлеван, 1-ше вер - Эгерсола школ гыч Ксения Григорьеван.

Поэзий номинацийыште 12 ияш гыч 16 ияш коклаште 3-шо верыш Шордур школ гыч Илона Александрова лектын, кокымшыш - Коркатово лицей гыч Катя Егорова, икымшыш - Шургыял школ гыч Леонид

ва.

Сенгышыш лекше-влаклан М.Казаков фотосуретан дипломым кучыктеныт. Конкурсыш толшо йоча-влак ончыкылан лудмо опытым налыныт. Адакшым ямдылалтме жапыште калык писатель М.Казаковын произведенийже-влакым шерын лектыныт, тидыжат ушеш кодеш.

Конкурс деч вара мутым М.Казаков лумеш тоштерым вуйлатыше Галина Сошина нале да Коркатово лицей гыч Катя Егорован "Имнын шинчавудшо" поченла мутым лудмыжым поснак палемдыш: "Мынар гана колыштынам, - мане тудо, - тыге лудмым эше ом пале. - Имнын чон йосыжым туге почын пуэн, эсогыл мыйынат шинчавудем лекте". Катям тыге лудаш Н.В.Иванова туныктен.

Морко 1-ше №-ан школын туныктышыжо С.В.Никитинам Морко кундемшыште палыдыме енге укеат дыр. Софья Васильевна кугурак класслаште тунемше-влак дене пырля шке уныкажым - Никита Мамаевым, конден ыле. 1-ше классыште тунемше Ни-

шуктымодеч вара тыгай кугу меропрятий икымше гана эртаралтын. Тушто ынде волгыдо, шокшо, чонланат ласка. Тоштерыш кажне ег пурен лектын кертеш. Олмыктымодеш пашам шуктеныт гынат, кызытеш куварыште линолеум уке. Ты шотышто ала иктаж-көн полшаш кумылжо лектеш ыле. Вет тоштерыш ордыж ег-влакат толын коштыт.

Шуктышым веле тошкал

Морко мландышке,

Ужым гына курыкла ден яллам, -

Шумым пудыратыше,

чоным йулалтыше

Муро умбачак солнале мылам.

Мурызо калык, оңаре у семым тый,

Йонгыжо рвезе йукет йырым-ваш.

Лийже яндар, уэмдалме, келгемдыме,

Чыным йоратыше илыш намаш.

(М.Казаков).

Валентина ДЕМПЕЛЕВА.

Снимкыште: изирак ийготан лудшо-влак дене пырля.

Л.Мамаеван фотожо.